

Tematický súhrn

PRÍSTUP VEREJNOSTI K INFORMÁCIÁM O ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Od začiatku deväťdesiatych rokov a v nadväznosti na Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (tzv. „Aarhuský dohovor“), ktorý bol prijatý 25. júna 1998¹, vytvorila Európska únia súbor pravidiel zakotvujúcich zásadu práva verejnosti na prístup k informáciám o životnom prostredí, ktorými disponujú tak príslušné orgány členských štátov (smernica Rady 90/313/EHS zo 7. júna 1990², smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003³), ako aj samotné inštitúcie Európskej únie (nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006⁴). Táto právna úprava doplnila relevantné ustanovenia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie⁵, ako aj relevantné ustanovenia týkajúce sa prístupu k informáciám o sektorovej právnej úprave Európskej únie, ktorá bola prijatá v oblasti ochrany životného prostredia. Súdny dvor Európskej únie následne rozvinul bohatú judikatúru v rámci rôznych súdnych žalôb.

-
- 1 Aarhuský dohovor bol vypracovaný Európskou hospodárskou komisiou Organizácie Spojených národov (EHK OSN). Tento dohovor prijali jeho zmluvné štáty 25. júna 1998 pri príležitosti 4. ministerskej konferencie, ktorá sa konala v rámci procesu „Životné prostredie pre Európu“. Uvedený dohovor vstúpil do platnosti 30. októbra 2001.
 - 2 Smernica Rady 90/313/EHS zo 7. júna 1990 o slobode prístupu k informáciám o životnom prostredí (Ú. v. ES L 158, 23.6.1990, s. 56; Mim. vyd. 15/001, s. 402).
 - 3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí, ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313/EHS (Ú. v. EÚ L 41, 14.2.2003, s. 26; Mim. vyd. 15/007, s. 375).
 - 4 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006 o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia na inštitúcie a orgány Spoločenstva (Ú. v. EÚ L 264, 25.9.2006, s. 13).
 - 5 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43; Mim. vyd. 01/003, s. 331).

I. Aarhuský dohovor a právo Únie

Rozsudok z 19. decembra 2013 (veľká komora), Fish Legal a Shirley (C-279/12, EU:C:2013:853)⁶

Fish Legal, právna služba anglickej federácie rybárov (Angling Trust), má za cieľ bojovať všetkými právnymi prostriedkami proti znečisteniu a ďalším zásahom do vodného prostredia, ako aj brániť rybolov na udicu a rybárov. Fish Legal žiadala od dvoch vodárenských podnikov, United Utilities Water plc a Yorkshire Water Services Ltd, informácie v súvislosti s vypúšťaním vôd, so sanačnými prácami a s núdzovými prietokmi. Pani Shirleyová sa zas obrátila na iný vodárenský podnik, Southern Water Services Ltd, so žiadosťou o informácie týkajúce sa kapacity kanalizácie na účely územného plánu v jej obci nachádzajúcej sa v grófstve Kent.

Keďže ani Fish Legal ani pani Shirleyová nedostali od týchto podnikov požadované informácie v lehote stanovenej v Environmental Information Regulations 2004 (ďalej len „EIR 2004“), ktoré predstavuje právnu úpravu preberajúcu smernicu 2003/4/ES, obrátili sa so sťažnosťou na Information Commissioner. Information Commissioner uviedol, že dotknuté vodárenské podniky nie sú orgánmi verejnej moci v zmysle EIR 2004 a že sa nemôže vyjadriť k ich sťažnostiam.

Po tom, čo First-tier Tribunal zamietol ich žaloby proti týmto rozhodnutiam, sa Upper Tribunal (Spojené kráľovstvo) obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania týkajúcim sa výkladu článku 2 bodu 2 smernice 2003/4/ES, pokiaľ ide o definíciu pojmu „orgán verejnej moci“, a to z hľadiska Príručky na uplatňovanie Aarhuského dohovoru uverejnenej EHK OSN, a najmä v súvislosti s otázkou týkajúcou sa kritérií, na základe ktorých možno určiť, či sú také subjekty, akými sú dotknuté vodárenské podniky, v prípade ktorých je nepochybné, že poskytujú verejné služby vo vzťahu k životnému prostrediu, pod kontrolou orgánu alebo osoby uvedenej v článku 2 bode 2 písm. a) alebo b) smernice 2003/4/ES, v dôsledku čoho by sa mali kvalifikovať ako „orgány verejnej moci“ v zmysle článku 2 bodu 2 písm. c) tejto smernice. Upper Tribunal sa takisto pýtal, či sa má článok 2 bod 2 písm. b) a c) smernice 2003/4/ES vykladať v tom zmysle, že v prípade, že určitá osoba patrí do pôsobnosti tohto ustanovenia na základe niektorej zo svojich funkcií, zodpovedností alebo služieb, táto osoba predstavuje orgán verejnej moci len vo vzťahu k informáciám o životnom prostredí, ktoré má k dispozícii v rámci svojich funkcií, zodpovedností a služieb.

Podľa Súdneho dvora na účely výkladu smernice 2003/4/ES je potrebné zohľadniť znenie a predmet Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, ktorého implementáciu do práva Únie má vykonať táto smernica.

Európska únia sa totiž tým, že pristúpila k Aarhuskému dohovoru⁷, zaviazala v rámci pôsobnosti práva Únie zaistiť zásadný prístup k informáciám o životnom prostredí, ktoré majú k dispozícii orgány verejnej moci alebo ktoré sú pre ne uchovávané.

Ako to potvrdzuje odôvodnenie 5 smernice 2003/4/ES, normotvorca Únie chcel prijatím tejto smernice zaistiť súlad práva Únie s týmto dohovorom na účely jeho uzavretia Spoločenstvom, a to stanovením všeobecného režimu, ktorého cieľom je zabezpečiť, aby každá fyzická alebo právnická osoba z členského štátu Únie mala právo na prístup k informáciám o životnom prostredí, ktorými disponujú orgány verejnej moci alebo ktoré sú pre ne uchovávané, bez toho, aby musela preukázať oprávnený záujem (body 35 – 37).

⁶ Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2013, s. 46.

⁷ Rozhodnutie Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 o uzavretí v mene Európskeho spoločenstva Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Ú. v. EÚ L 124, 17.5.2005, s. 1).

Hoci sa Príručka na uplatňovanie Aarhuského dohovoru môže považovať za vysvetľujúci dokument a spolu s ostatnými relevantnými okolnosťami môže byť v určitom prípade zohľadnená, na účely výkladu tohto dohovoru nemajú právne rozbery v nej obsiahnuté žiadnu právnu záväznosť a nijaký normatívny charakter, na rozdiel od ustanovení Aarhuského dohovoru (bod 38).

(V súvislosti s otázkou týkajúcou sa výkladu pojmu orgán verejnej moci pozri rubriku III, nazvanú „Pojem orgán verejnej moci, ktorý je povinný sprístupňovať informácie o životnom prostredí“, nachádzajúcu sa v tomto súhrne).

II. Pojem „informácie o životnom prostredí“

Rozsudok zo 17. júna 1998, Mecklenburg (C-321/96, EU:C:1998:300)

Na základe smernice 90/313/EHS pán Mecklenburg požiadal mesto Pinneberg a Kreis Pinneberg – Der Landrat (ďalej len „Kreis Pinneberg“) o poskytnutie kópie stanoviska, ktoré prijal správny orgán poverený zachovaním lokalít v rámci postupu schvaľovania plánov výstavby „západného obchvatu“. Kreis Pinneberg zamietol jeho žiadosť z dôvodu, že stanovisko správneho orgánu nepredstavovalo „informácie o životnom prostredí“ v zmysle článku 2 písm. a) smernice 90/313/EHS, ktorá bola do nemeckého práva prebratá na základe Umweltinformationsgesetz (UIG, zákon o informáciách o životnom prostredí), prijatého 8. júla 1994.

Žalobca po tom, čo Kreis Pinneberg a Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht zamietli jeho opravné prostriedky smerujúce proti tomuto rozhodnutiu, podal odvolanie proti týmto rozhodnutiam na Schleswig-Holsteinisches Oberverwaltungsgericht (Nemecko), ktorý keďže sa domnieval, že stanovisko správneho orgánu, o sprístupnenie ktorého sa žiadalo, by mohlo predstavovať „správne opatrenie environmentálneho riadenia“ v zmysle článku 2 písm. a) smernice 90/313/EHS, sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania týkajúcim sa najmä otázky, či stanovisko, ktoré prijal podriadený správny orgán poverený zachovaním lokalít v rámci účasti orgánov chrániacich verejné záujmy na postupe schvaľovania plánov, možno považovať za správne opatrenie environmentálneho riadenia v zmysle článku 2 písm. a) smernice 90/313/EHS.

Podľa Súdneho dvora zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že normotvorca Spoločenstva zamýšľal dať pojmu „informácie o životnom prostredí“ širší význam, ktorý zahŕňa tak údaje, ako aj činnosti týkajúce sa stavu jednotlivých oblastí životného prostredia, ktoré sa v tomto ustanovení uvádzajú, pričom bolo spresnené, že pojem „správne opatrenia“, ktorý sa uvádza ako príklad, predstavuje iba ilustráciu „činností“ alebo „opatrení“ uvedených v smernici.

Na to, aby stanovisko správneho orgánu predstavovalo informáciu o životnom prostredí vo vyššie uvedenom zmysle, teda stačí, aby toto stanovisko predstavovalo akt, ktorý môže ovplyvniť alebo chrániť stav jednej z oblastí životného prostredia uvedených v smernici, čo je prípad stanoviska prijatého správnym orgánom povereným zachovaním lokality v rámci jeho účasti na postupe schvaľovania plánov výstavby, pokiaľ toto stanovisko môže v súvislosti so záujmami ochrany životného prostredia ovplyvniť rozhodnutie, ktorým sa takéto plány schvaľujú (body 19 – 22, bod 1 výroku).

Rozsudok z 26. júna 2003, Komisia/Francúzsko (C-233/00, EU:C:2003:371)

Komisia podala na základe článku 266 ES žalobu o určenie, že Francúzska republika si tým, že správne neprebrala článok 2 písm. a) a článok 3 ods. 2, 3 a 4 smernice 90/313/EHS, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z uvedenej smernice, ako aj z článku 189 tretieho odseku Zmluvy o ES (teraz článok 288 tretí odsek ZFEÚ).

Francúzska republika sa domnievala, že ustanovenia zákona č. 78-753 zo 17. júla 1978 o rôznych opatreniach na zlepšenie vzťahov medzi verejnou správou a verejnosťou a rôznych ustanoveniach správnej, sociálnej a daňovej povahy a dekrétu č. 88-465 z 28. apríla 1988 o postupe pre prístup k správnym dokumentom zabezpečovali vo francúzskom práve prebratie smernice 90/313/EHS. Hoci Francúzska republika uznala, že na dokumenty, ktoré má k dispozícii orgán verejnej moci konajúci ako súkromná osoba a ktoré vôbec nesúvisia s verejnou službou, sa nevzťahoval zákon č. 78-753, spochybnila, že by takéto dokumenty mohli predstavovať aj „informácie o životnom prostredí“ v zmysle smernice 90/313/EHS.

Podľa Súdneho dvora pôsobnosť článku 2 písm. a) smernice 90/313/EHS, a teda aj uvedenej smernice, je vzhľadom na jeho samotné znenie, a najmä použitie výrazu „akékoľvek informácie“, koncipovaná široko. Vzťahuje sa tak na všetky informácie, ktoré sa týkajú či už stavu životného prostredia, činností alebo opatrení, ktoré môžu mať vplyv na životné prostredie, alebo tiež činností alebo opatrení zameraných na jeho ochranu bez toho, aby výpočet nachádzajúci sa v uvedenom ustanovení obsahoval akýkoľvek údaj obmedzujúci jeho rozsah, takže pojem „informácie o životnom prostredí“ v zmysle smernice 90/313/EHS treba chápať tak, že zahŕňa aj dokumenty, ktoré nesúvisia s výkonom verejnej služby (body 44, 47).

Rozsudok zo 16. decembra 2010, Stichting Natuur en Milieu a i. (C-266/09, EU:C:2010:779)

V nadväznosti na žiadosť spoločnosti Bayer minister zdravotníctva, verejného blaha a športu Holandského kráľovstva konajúci v zhode so štátnym tajomníkom pre poľnohospodárstvo, ochranu prírody a rybníctvo zmenil nariadenie o rezíduách pesticídov. Touto zmenou bola okrem iného stanovená aj maximálna prípustná hodnota rezíduí pesticídu propamokarb v šaláte alebo na jeho povrchu.

Stichting Natuur en Milieu, Vereniging Milieudefensie a Vereniging Goede Waar & Co. tak požiadali College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen (ďalej len „CTB“), aby im poskytol všetky informácie, na základe ktorých bolo prijaté dotknuté ministerské nariadenie. Toto sprístupnenie informácií im bolo odmietnuté 8. marca 2005 na základe ustanovení § 22 zákona o pesticídoch z roku 1962 v oblasti dôvernosti, a to rozhodnutím, ktoré žalobkyne napadli na CTB. CTB po konzultácii so spoločnosťou Bayer, ktorá sa týkala dôvernosti určitých informácií nachádzajúcich sa v dotknutých dokumentoch, a s cieľom chrániť priemyselné tajomstvo odmietla sprístupniť štúdie o rezíduách a protokoly o terénnych pokusoch.

College van Beroep voor het bedrijfsleven (Holandsko), na ktorý podali žalobkyne žalobu proti tomuto rozhodnutiu, sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania týkajúcim sa najmä otázky, či údaje, ktoré sú základom vymedzenia maximálnej prípustnej hodnoty rezíduí pre prípravok na ochranu rastlín, predstavujú takúto informáciu o životnom prostredí v zmysle článku 2 smernice 2003/4/ES, a preto patria do vecnej pôsobnosti uvedenej smernice.

Podľa Súdneho dvora sa pojem informácie o životnom prostredí, uvedený v tomto ustanovení, má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa informácie predložené v rámci vnútroštátneho konania o povoľovaní alebo rozširovaní povolenia pre prípravok na ochranu rastlín s ohľadom na stanovenie maximálneho množstva pesticídu, jeho zložky alebo jeho rozkladných produktov v potravinách a nápojoch.

Keďže účelom poskytnutia informácií o prítomnosti rezíduí prípravkov na ochranu rastlín v rastlinách alebo na rastlinách je totiž obmedziť riziko narušenia niektorej zložky biologickej diverzity a riziko rozšírenia týchto rezíduí najmä v pôde alebo podzemných vodách, toto poskytnutie informácií napriek tomu, že tieto samotné informácie neobsahujú priame hodnotenie následkov týchto rezíduí na ľudské zdravie, sa týka zložiek životného prostredia, ktoré by ho mohli narušiť v prípade nadmernej prítomnosti týchto rezíduí, a práve to sa má na základe týchto informácií overiť (body 42, 43, bod 1 výroku).

Rozsudok z 22. decembra 2010, Ville de Lyon (C-524/09, EU:C:2010:822)

Ville de Lyon požiadalo Caisse des dépôts et consignations (ďalej len „CDC“) ako prevádzkovateľa národného registra emisných kvót skleníkových plynov, aby mu oznámila objem kvót predaných počas roka 2005 prevádzkovateľmi 209 mestských teplární, ktoré sú rozmiestnené na celom území Francúzska.

Vzhľadom na to, že CDC odmietla uvedené údaje sprístupniť, pričom sa opierala najmä o článok 10 nariadenia Komisie (ES) č. 2216/2004 z 21. decembra 2004 o normalizovaných a zabezpečených systémoch registrov⁸, Ville de Lyon sa obrátilo na Commission d'accès aux documents administratifs, ktorá vydala kladné stanovisko k sprístupneniu dokumentov týkajúcich sa uvedených údajov o transakciách. CDC opätovne odmietla sprístupnenie z dôvodu, že cieľom ustanovení smernice 2003/4/ES nie je upravovať sprístupňovanie týchto údajov o transakciách v kontexte systému emisných kvót, pre ktorý normotvorca Únie stanovil osobitné pravidlá uvedené v smernici 2003/87/ES⁹ a nariadení (ES) č. 2216/2004.

Tribunal administratif de Paris (Francúzsko), ktorý rozhodoval o žalobe proti tomuto rozhodnutiu, sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania týkajúcim sa najmä otázky, či sa na sprístupnenie údajov o transakciách má uplatniť jedna z výnimiek stanovených v článku 4 smernice 2003/4/ES alebo ustanovenia smernice 2003/87/ES a nariadenia (ES) č. 2216/2004, ktoré bolo prijaté na základe tejto smernice.

Podľa Súdneho dvora sa na sprístupnenie údajov o transakciách, ktoré sa týkajú mien držiteľov prevádzajúcich a prijímajúcich účtov prevodov emisných kvót, kvót alebo kjótskych jednotiek, ktorých sa tieto transakcie týkajú, ako aj o dátume a hodine uvedených transakcií vzťahujú len osobitné pravidlá sprístupňovania verejnosti a dôvernosti obsiahnuté v smernici 2003/87/ES, v znení vyplývajúcom zo smernice 2004/101/ES¹⁰, ako aj v nariadení (ES) č. 2216/2004.

Týmito údajmi sú totiž údaje týkajúce sa prevedených kvót, ktoré musia byť presne zaznamenané členskými štátmi na účtoch v ich príslušných národných registroch, ktorých technické charakteristiky a pravidlá týkajúce sa ich vedenia, ako aj pravidlá týkajúce sa sprístupnenia a dôvernosti informácií obsiahnutých v týchto registroch sú stanovené nariadením (ES) č. 2216/2004. Preto sa na tieto údaje vzťahuje článok 19 smernice 2003/87/ES, a nie článok 17 tejto smernice. Keďže článok 19 smernice 2003/87/ES neodkazuje na smernicu 2003/4/ES, ako to robí uvedený článok 17, treba sa domnievať, že normotvorca Únie nemal v úmysle, aby žiadosť týkajúca sa údajov o transakciách podliehala všeobecným ustanoveniam smernice 2003/4/ES, ale naopak, zaviedol pre tieto údaje osobitný a taxatívny režim sprístupnenia uvedených údajov verejnosti, ako aj ich dôvernosti (body 39 – 41, bod 1 výroku).

⁸ Nariadenie Komisie (ES) č. 2216/2004 z 21. decembra 2004 o normalizovaných a zabezpečených systémoch registrov v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/87/ES a s rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 280/2004/ES (Ú. v. EÚ L 386, 29.12.2004, s. 1).

⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32; Mim. vyd. 15/007, s. 631).

¹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/101/ES z 27. októbra 2004, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s kvótami emisií skleníkových plynov v rámci Spoločenstva s ohľadom na projektové mechanizmy Kjótskeho protokolu (Ú. v. EÚ L 338, 13.11.2004, s. 18).

Rozsudok z 23. novembra 2016, Bayer CropScience a Stichting De Bijenstichting (C-442/14, EU:C:2016:890)

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, holandský orgán príslušný na udeľovanie a zmenu povolení na uvedenie prípravkov na ochranu rastlín a biocídnych výrobkov na trh (ďalej len „CTB“), rozhodol o zmene povolení viacerých prípravkov na ochranu rastlín, ako aj biocídnych výrobkov na báze účinnej látky imidakloprid, ktorá má najmä insekticídny účinok. Stichting De Bijenstichting (ďalej len „Bijenstichting“), teda holandská nadácia na ochranu včiel, požiadala na základe smernice 2003/4/ES CTB, aby jej sprístupnil dokumenty týkajúce sa uvedených povolení. Bayer, spoločnosť, ktorá vyvíja činnosť najmä v oblasti ochrany plodín a boja proti parazitom a ktorá je držiteľkou veľkého počtu povolení, vzniesla proti tomuto sprístupneniu námietku, pričom sa odvolávala na možné porušenie autorských práv, ako aj dôvernosti obchodných alebo priemyselných informácií.

CTB najprv zamietol žiadosti o sprístupnenie, ktoré podala žalobkyňa. Keďže Bijenstichting podala proti uvedenému rozhodnutiu o zamietnutí sťažnosť, CTB následne čiastočne zmenil svoje rozhodnutie, pokiaľ ide o určité dokumenty, o ktorých sprístupnenie sa žiadalo, pričom po zvážení verejného záujmu na sprístupnení informácií a ochrany práv duševného vlastníctva patriacich držiteľovi povolenia na uvádzanie dotknutého výrobku na trh najmä rozhodol, že faktické informácie týkajúce sa skutočných emisií prípravkov na ochranu rastlín alebo biocídnych výrobkov do životného prostredia sa majú považovať za „informácie o emisiách do životného prostredia“ v zmysle článku 4 ods. 2 druhého pododseku smernice 2003/4/ES, zatiaľ čo ostatné dokumenty sa z hľadiska toho istého ustanovenia nepovažujú za takéto informácie.

College van Beroep voor het bedrijfsleven (Holandsko), na ktorý sa obrátili tak Bayer, ako aj Bijenstichting so žalobou proti tomuto rozhodnutiu, podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa najmä výkladu pojmu „informácie o emisiách do životného prostredia“ v zmysle článku 4 ods. 2 druhého pododseku smernice 2003/4/ES.

Podľa Súdneho dvora do pôsobnosti tohto pojmu spadajú údaje o povahe, zložení, množstve, dátume a mieste emisií do životného prostredia pochádzajúcich z prípravkov na ochranu rastlín a biocídnych výrobkov a látok, ktoré tieto prípravky a výrobky obsahujú, ako aj údaje týkajúce sa viac alebo menej dlhodobých vplyvov týchto emisií na životné prostredie, osobitne informácie o rezíduách v životnom prostredí po použití dotknutého výrobku a štúdie týkajúce sa rozsahu látkovej odchýlky pri tomto použití bez ohľadu na to, či tieto údaje pochádzajú zo štúdií úplne alebo čiastočne uskutočnených v teréne, z laboratórneho testovania alebo translokačných štúdií.

Takýto výklad vôbec nevedie k záveru, že všetky údaje nachádzajúce sa v spise k povoleniu uvedenia prípravkov na ochranu rastlín a biocídnych výrobkov na trh, osobitne všetky údaje pochádzajúce zo štúdií uskutočnených na účely získania tohto povolenia, spadajú do pôsobnosti tohto pojmu, a preto by mali byť vždy sprístupnené. Do pôsobnosti tohto pojmu totiž spadajú len údaje týkajúce sa emisií do životného prostredia, čo predovšetkým vylučuje nielen informácie, ktoré sa netýkajú emisií dotknutého výrobku do životného prostredia, ale aj údaje, ktoré sa týkajú hypotetických emisií, teda emisií, ktoré nie sú skutočné alebo predvídateľné za okolností, ktoré možno považovať za bežné alebo realistické podmienky používania. Tento výklad preto nespôsobuje neprimeraný zásah do ochrany práv zaručených v článkoch 16 a 17 Charty základných práv Európskej únie a v článku 39 ods. 3 Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (Dohoda TRIPS) (body 96, 100, 102, 103, bod 2 výroku).

III. Pojem „orgán verejnej moci“, ktorý je povinný sprístupňovať informácie o životnom prostredí

Rozsudok z 18. júla 2013, Deutsche Umwelthilfe (C-515/11, EU:C:2013:523)

Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie (Spolkové ministerstvo hospodárstva a technológií) odmietlo vyhovieť žiadosti združenia na ochranu životného prostredia a spotrebiteľov, Deutsche Umwelthilfe eV, o poskytnutie informácií, ktoré sa nachádzali v korešpondencii tohto ministerstva so zástupcami nemeckého automobilového priemyslu v rámci konzultácií predchádzajúcich prijatiu právnej úpravy týkajúcej sa označovania energetickej spotreby štítkami. Toto ministerstvo sa v tomto ohľade odvolávalo na ustanovenia zákona z 22. decembra 2004 o prístupe k informáciám o životnom prostredí, ktorý zbavuje orgány verejnej moci povinnosti poskytovať informácie o životnom prostredí, ak sa podieľajú na príprave vykonávacieho predpisu.

Verwaltungsgericht Berlin (Nemecko), ktorý rozhodoval o žalobe o neplatnosť podanej proti tomuto zamietavému rozhodnutiu, sa zaoberal otázkou zlučiteľnosti tohto zákona so smernicou 2003/4/ES a konkrétne sa pýtal, či sa článok 2 bod 2 druhý odsek prvá veta tejto smernice v rozsahu, v akom sa týka orgánov verejnej moci, keď konajú s právomocou zákonodarcu, môže uplatniť na orgány verejnej moci, keď pôsobia pri príprave a prijímaní takého vykonávacieho predpisu ako vo veci samej.

Podľa Súdneho dvora sa článok 2 bod 2 druhý odsek prvá veta smernice 2003/4/ES má vykladať v tom zmysle, že možnosť, ktorú toto ustanovenie priznáva členským štátom, aby za orgány verejnej moci, ktoré sú povinné sprístupňovať im dostupné informácie o životnom prostredí, nepovažovali orgány alebo inštitúcie, keď konajú s právomocou zákonodarcu, sa nemôže vzťahovať na ministerstvá, pokiaľ pripravujú a prijímajú normatívne predpisy nižšej právnej sily než zákon.

V tejto súvislosti sa toto ustanovenie nesmie vykladať spôsobom, ktorý by rozširoval jeho účinky nad rámec toho, čo je nevyhnutné na zabezpečenie ochrany záujmov, ktoré má zaručiť, a rozsah výnimiek, ktoré stanovuje, sa musí určiť s prihliadnutím na cieľ tejto smernice. Práve špecifickosť zákonodarného procesu a jeho charakteristické črty totiž odôvodňujú osobitný režim aktov prijatých pri konaní s právomocou zákonodarcu s ohľadom na právo na informácie, ako je upravené v Aarhuskom dohovore o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia a smernici 2003/4/ES. Z toho vyplýva, že povaha predmetného aktu, a najmä skutočnosť, že ide o všeobecne platný akt, nemôže sama osebe zbaviť orgán, ktorý akt prijíma, povinnosti vyplývajúcej z tejto smernice.

Napokon, keďže v práve Únie nie je spresnené, čo sa na účely uplatnenia článku 2 bodu 2 druhého odseku prvej vety smernice 2003/4/ES považuje za zákon alebo normu rovnakej právnej sily, toto posúdenie závisí od práva členských štátov, pod podmienkou, že nebude spochybnený potrebný účinok tejto smernice (body 22, 29, 30, 35, 36 a výrok).

Rozsudok z 19. decembra 2013 (veľká komora), Fish Legal a Shirley (C-279/12, EU:C:2013:853)¹¹

V tejto veci (pozri tiež rubriku I, nazvanú „Aarhuský dohovor a právo Únie“, nachádzajúcu sa v tomto súhrne) Súdny dvor vzhľadom na článok 2 bod 2 smernice 2003/4/ES dospel k záveru, že také podniky ako vodárenské podniky, ktoré poskytujú verejné služby súvisiace so životným prostredím, môžu byť pod kontrolou orgánu alebo osoby uvedenej v bode 2 písm. a) alebo b) tohto článku, v dôsledku čoho by sa mali kvalifikovať ako orgány verejnej moci v zmysle článku 2 bodu 2 písm. c) tejto smernice, pokiaľ tieto

11 Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2013, s. 46.

podniky skutočne autonómne neurčujú spôsob, ktorým uvedené služby poskytujú, a to v prípade, že orgán verejnej moci patriaci do pôsobnosti článku 2 bodu 2 písm. a) alebo b) uvedenej smernice je spôsobilý rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť činnosť uvedených podnikov v oblasti životného prostredia.

Samotná skutočnosť, že podnik je obchodnou spoločnosťou podliehajúcou osobitnému regulačnému režimu pre dotknutý sektor, nemôže vylúčiť existenciu kontroly v zmysle článku 2 bodu 2 písm. c) smernice 2003/4/ES, keďže z dotknutého režimu môže vyplývať, že subjekt nedisponuje skutočnou autonómiou vo vzťahu k štátu, hoci štát už v nadväznosti na privatizáciu dotknutého odvetvia nemôže určovať ich každodenné riadenie (body 68, 70, 71, 73, bod 2 výroku).

Okrem toho článok 2 bod 2 písm. b) smernice 2003/4/ES sa má vykladať v tom zmysle, že určitá osoba, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ustanovenia, predstavuje orgán verejnej moci vo vzťahu ku všetkým informáciám o životnom prostredí, ktoré má k dispozícii. Ako totiž vyplýva z článku 3 ods. 1 smernice 2003/4/ES, teda z ústredného ustanovenia tejto smernice, ktoré je v podstate identické s článkom 4 ods. 1 Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, pokiaľ je určitý subjekt kvalifikovaný ako orgán verejnej moci v zmysle jednej z troch kategórií uvedených v článku 2 bode 2 uvedenej smernice, je povinný poskytnúť každému žiadateľovi všetky informácie o životnom prostredí patriace do jednej zo šiestich kategórií informácií vymenovaných v uvedenom článku 2 bode 1, ktoré má k dispozícii alebo ktoré sú preň uchovávané, okrem prípadu, keď sa na žiadosť vzťahuje niektorá z výnimiek stanovených v článku 4 tej istej smernice (body 78, 83, bod 3 výroku).

IV. Dôvody odmietnutia prístupu verejnosti k informáciám o životnom prostredí

Rozsudok zo 16. decembra 2010, Stichting Natuur en Milieu a i. (C-266/09, EU:C:2010:779)

V tejto veci (pozri tiež rubriku II, nazvanú „Pojem ‚informácie o životnom prostredí‘“, nachádzajúcu sa v tomto súhrne) College van Beroep voor het bedrijfsleven (Holandsko) položil Súdnemu dvoru tiež otázku, či sa má zváženie záujmov stanovené v článku 4 smernice 2003/4/ES vykonať v každom jednotlivom prípade alebo či ho možno vykonať jedenkrát pre všetky prípady prostredníctvom legislatívneho opatrenia. Okrem toho vnútroštátny súd predložil otázku týkajúcu sa zlučiteľnosti tohto ustanovenia so smernicou 2003/4/ES z hľadiska článku 14 smernice 91/414/EHS¹², ktorý stanovuje nepodmienečnú dôvernosť priemyselných a obchodných informácií „bez toho, aby tým bola dotknutá smernica 2003/4“.

Podľa Súdného dvora sa článok 4 smernice 2003/4/ES má vykladať v tom zmysle, že týmto článkom musí byť predpísané zváženie verejného záujmu, ktorému slúži sprístupnenie informácií o životnom prostredí, a osobitného záujmu, ktorému slúži odmietnutie sprístupnenia, vykonané v každom jednotlivom prípade, ktorý bol predložený príslušným orgánom, a to aj vtedy, ak by vnútroštátny zákonodarca predpisom všeobecnej povahy určil kritériá umožňujúce uľahčiť toto porovnávanie protichodných záujmov.

Ani ustanovenia článku 14 smernice 91/414/EHS o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh, ani nijaké iné ustanovenie smernice 2003/4/ES totiž neumožňujú dospieť k záveru, že zváženie protichodných záujmov, ktoré predpisuje článok 4 poslednej uvedenej smernice, by mohlo byť nahradené iným opatrením, než je preskúmanie týchto záujmov v každom jednotlivom prípade. Táto okolnosť preto nebráni tomu, aby vnútroštátny zákonodarca v predpise všeobecnej povahy určil kritériá umožňujúce

¹² Smernica Rady 91/414/EHS z 15. júla 1991 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh (Ú. v. ES L 230, 19.8.1991, s. 1; Mim. vyd. 03/011, s. 332).

uľahčiť toto porovnávanie protichodných záujmov, pod podmienkou, že tento predpis nezbaví príslušné orgány možnosti skutočne vykonať osobitné preskúmanie každej situácie, ktorá im je predložená v rámci žiadosti o prístup k informáciám o životnom prostredí podanej na základe smernice 2003/4/ES (body 57 – 59, bod 3 výroku).

Rozsudok z 28. júla 2011, Office of Communications (C-71/10, EU:C:2011:525)

Vláda Spojeného kráľovstva vytvorila internetovú stránku s cieľom poskytovať verejnosti informácie týkajúce sa umiestnenia vysielateľov mobilnej telefónnej siete v Spojenom kráľovstve. Office of Communications následne v nadväznosti na žiadosti o informácie, ktoré mu boli predložené, odmietol poskytnúť súradnice vysielateľov z dôvodu, že zverejnenie týchto informácií by zahŕňalo zverejnenie umiestnenia vysielateľov používaných na poskytovanie rádiovkej siete polícii a záchranným službám, čím by bola ohrozená verejná bezpečnosť v zmysle článku 4 ods. 2 písm. b) smernice 2003/4/ES, a že by to malo tiež negatívny vplyv na práva duševného vlastníctva dotknutých mobilných operátorov v zmysle článku 4 ods. 2 písm. e) tejto smernice. Information Commissioner, a následne Information Tribunal však nariadili zverejnenie dotknutých informácií, pričom Information Tribunal najmä usúdil, že negatívny vplyv na práva duševného vlastníctva mobilných operátorov neprevažuje nad verejným záujmom na zverejnení týchto údajov.

Supreme Court of the United Kingdom (Spojené kráľovstvo), ktorý rozhodoval o tomto spore, podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania, aby zistil, aké zváženie dotknutých záujmov stanovuje smernica 2003/4/ES v prípade, že by zverejnenie informácií mohlo poškodiť jednotlivé záujmy, ktoré sú chránené prostredníctvom viac ako jednej výnimky stanovenej v článku 4 ods. 2 uvedenej smernice, aj keby toto poškodenie nepostačovalo na to, aby došlo k preváženiu nad verejným záujmom na zverejnení v prípade, že by sa každá výnimka posudzovala samostatne.

Podľa Súdneho dvora sa má článok 4 ods. 2 smernice 2003/4/ES vykladať v tom zmysle, že orgán verejnej moci, ktorý má k dispozícii informácie o životnom prostredí alebo sú preň tieto informácie uchovávané, môže na účely posúdenia žiadosti, ktorej cieľom je sprístupniť tieto informácie fyzickej alebo právnickej osobe, pri zvažovaní verejných záujmov, ktorým slúži zverejnenie, oproti záujmom, ktorým slúži zamietnutie zverejnenia, kumulatívne zohľadniť viaceré dôvody zamietnutia uvedené v tomto ustanovení (bod 32 a výrok).

Rozsudok z 15. januára 2013 (veľká komora), Križan a i. (C-416/10, EU:C:2013:8)¹³

V rámci sporu medzi pánom Križanom, ďalšími 43 obyvateľmi mesta Pezinok a týmto mestom na jednej strane a Slovenskou inšpekciou životného prostredia (ďalej len „inšpekcia“) na druhej strane vo veci zákonnosti rozhodnutí o povolení výstavby a prevádzky skládky odpadov žalobcovia najskôr poukázali na neúplnosť žiadosti o povolenie, ktorá neobsahovala územné rozhodnutie požadované slovenským zákonom č. 245/2003, ktorým sa do slovenského práva prebrala smernica 96/61/ES¹⁴, a následne napadli to, že uvedené územné rozhodnutie nebolo zverejnené z dôvodu, že predstavovalo obchodné tajomstvo.

Keďže inšpekcia zamietla tento opravný prostriedok, žalobcovia sa obrátili na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý Súdnemu dvoru položil viacero prejudiciálnych otázok týkajúcich sa najmä výkladu smernice 96/61/ES, zmenenej nariadením (ES) č. 166/2006¹⁵. Vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru najmä otázku, či už v čase začatia konania o povolení skládky mala mať dotknutá verejnosť prístup

13 Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2013, s. 45.

14 Smernica Rady 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania (Ú. v. ES L 257, 10.10.1996, s. 26; Mim. vyd. 15/003, s. 80).

15 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 166/2006 z 18. januára 2006 o zriadení Európskeho registra uvoľňovania a prenosov znečisťujúcich látok, ktorým sa menia a dopĺňajú smernice Rady 91/689/EHS a 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 33, 4.2.2006, s. 1).

k územnému rozhodnutiu týkajúceму sa umiestnenia tejto prevádzky a či odmietnutie sprístupniť dotknutej verejnosti dané územné rozhodnutie bolo možné odôvodniť odvolaním sa na ochranu dôvernosti obchodných alebo priemyselných informácií.

Súdny dvor rozhodol, že smernica 96/61/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania sa má vykladať v tom zmysle, že príslušným vnútroštátnym orgánom neumožňuje, aby odmietli poskytnúť dotknutej verejnosti akýkoľvek, aj čiastočný, prístup k rozhodnutiu, ktorým orgán verejnej moci vzhľadom na uplatniteľné pravidlá územného plánovania povoľuje zriadenie skládky, ktorá patrí do pôsobnosti uvedenej smernice, tým, že sa odvolávajú na ochranu dôvernosti obchodných alebo priemyselných informácií stanovenú vnútroštátnym právom alebo právom Únie na účely ochrany oprávneného hospodárskeho záujmu, a to najmä vzhľadom na význam umiestnenia jednotlivých činností uvedených v smernici 96/61/ES.

Aj keby platilo, že niektoré časti odôvodnenia územného rozhodnutia môžu obsahovať dôverné obchodné alebo priemyselné informácie, ochrana dôvernosti takýchto informácií nemôže byť použitá v rozpore s článkom 4 ods. 4 smernice 2003/4/ES na to, aby sa dotknutej verejnosti odmietol akýkoľvek prístup, hoci aj čiastočný, k územnému rozhodnutiu o umiestnení prevádzky, o ktorú išlo vo veci samej (body 82, 83, 91, bod 2 výroku).

Rozsudok z 23. novembra 2016, Bayer CropScience a Stichting De Bijenstichting (C-442/14, EU:C:2016:890)

V tejto veci (pozri tiež rubriku II, nazvanú „Pojem ‚informácie o životnom prostredí‘“, nachádzajúcu sa v tomto súhrne) sa College van Beroep voor het bedrijfsleven (Holandsko) obrátil tiež na Súdny dvor v kontexte výkladu pojmu „informácie o emisiách do životného prostredia“ v zmysle článku 4 ods. 2 druhého pododseku smernice 2003/4/ES s otázkou uplatnenia výnimky týkajúcej sa dôverných obchodných alebo priemyselných informácií v zmysle článku 4 ods. 2 prvého pododseku písm. d) tej istej smernice.

Podľa Súdneho dvora je cieľom smernice 2003/4/ES zaručiť principiálny prístup k informáciám o životnom prostredí, ktoré majú k dispozícii orgány verejnej moci alebo ktoré sú pre ne uchovávané, ako aj zabezpečiť, ako to vyplýva z odôvodnenia 9 a článku 1 tejto smernice, aby sa uvedené informácie o životnom prostredí systematicky sprístupňovali verejnosti a šírili v čo najväčšej miere. Z toho vyplýva, ako výslovne uvádza článok 4 ods. 4 druhý pododsek Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, ako aj odôvodnenie 16 a článok 4 ods. 2 druhý pododsek smernice 2003/4/ES, že sprístupnenie informácií musí byť všeobecným pravidlom a dôvody odmietnutia, ktoré tieto ustanovenia uvádzajú, musia byť vykladané reštriktívne.

V tejto súvislosti tým, že článok 4 ods. 2 druhý pododsek smernice 2003/4/ES stanovuje, že dôvernosť priemyselných alebo obchodných informácií nemôže brániť sprístupneniu informácií o emisiách do životného prostredia, umožňuje konkrétnu implementáciu tohto pravidla a zásady čo najširšieho prístupu k informáciám o životnom prostredí, ktoré majú k dispozícii orgány verejnej moci alebo ktoré sú pre ne uchovávané. Z toho vyplýva, že pojmy „emisie do životného prostredia“ a „informácie o emisiách do životného prostredia“ v zmysle článku 4 ods. 2 druhého pododseku smernice 2003/4/ES netreba vykladať reštriktívne (body 55 – 58).

Na účely výkladu pojmu „emisie do životného prostredia“ v zmysle článku 4 ods. 2 druhého pododseku smernice 2003/4/ES netreba tento pojem rozlišovať od pojmov „uvolňovanie“ a „vypúšťanie“ do životného prostredia.

Na jednej strane sa takéto rozlíšenie totiž nenachádza v Aarhuskom dohovore o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, ktorý sa vo svojom článku 4 ods. 4 prvom pododseku písm. d) obmedzuje na konštatovanie, že priemyselné alebo obchodné tajomstvo nemôže brániť sprístupneniu informácie o emisiách, ktoré sú dôležité z hľadiska ochrany životného prostredia. Na druhej strane rozlišovanie medzi emisiami, vypúšťaním a iným uvoľňovaním nemá vzhľadom na cieľ sprístupňovania informácií o životnom prostredí, ktorý sleduje smernica 2003/4/ES, nijaký význam a bolo by umelé. Tak emisie plynov alebo látok do atmosféry, ako aj iné vypúšťanie alebo uvoľňovanie, ako je vypúšťanie látok, prípravkov, organizmov, mikroorganizmov, vibrácií, tepla alebo hluku do životného prostredia, najmä do ovzdušia, vody alebo pôdy, totiž môžu ovplyvniť tieto rôzne prvky životného prostredia. Okrem toho pojmy emisie, vypúšťanie a uvoľňovanie sa do významnej miery prekrývajú, ako to potvrdzuje používanie výrazu „iné uvoľňovanie“ v článku 2 bode 1 písm. b) tejto smernice, z ktorého vyplýva, že emisie a vypúšťanie predstavujú aj uvoľňovanie do životného prostredia (body 62 – 65, 67).

Článok 4 ods. 2 druhý pododsek smernice 2003/4/ES sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade žiadosti o prístup k informáciám o emisiách do životného prostredia, ktorých sprístupnenie by mohlo poškodiť jeden zo záujmov uvedených v článku 4 ods. 2 prvom pododseku písm. a), d), f) až h) tejto smernice, sa musia sprístupniť iba relevantné informácie, ktoré možno odvodiť z informačného zdroja a ktoré sa týkajú emisií do životného prostredia, ak je možné tieto údaje oddeliť od ostatných informácií nachádzajúcich sa v uvedenom zdroji, čo musí overiť vnútroštátny súd (bod 106, bod 3 výroku).

V. Výška poplatku za sprístupnenie informácií o životnom prostredí

Rozsudok zo 6. októbra 2015, East Sussex County Council (C-71/14, EU:C:2015:656)¹⁶

V kontexte transakcie s nehnuteľnosťou PSG Eastbourne spoločnosť vykonávajúca rešerš nehnuteľností požiadala radu grófstva Východný Sussex o poskytnutie informácií o životnom prostredí. Rada grófstva poskytla požadované odpovede z databázy, ktorá slúži aj na plnenie iných úloh, a uložila povinnosť zaplatiť viaceré poplatky podľa tabuľky štandardizovaných poplatkov.

Na základe sťažnosti, ktorú PSG Eastbourne podala proti uloženiu takýchto poplatkov, informačný komisár vydal rozhodnutie, v ktorom vyhlásil, že tieto poplatky neboli v súlade s článkom 8 ods. 3 Environmental Information Regulation 2004 (EIR 2004), ktorou sa do anglického práva preberá smernica 2003/4/ES, keďže okrem nákladov na poštovné a zhotovenie fotokópií alebo iných výdavkov spojených so sprístupnením informácií zahŕňali aj iné náklady. Rada grófstva tak podala proti tomuto rozhodnutiu žalobu, pričom tvrdila, že poplatky uvedené v jej tabuľke poplatkov sú zákonné a neprekračujú primeranú výšku.

First-tier Tribunal (Spojené kráľovstvo) sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania týkajúcim sa výkladu článku 5 ods. 2 smernice 2003/4/ES a pojmu „primeraná suma“ s cieľom zistiť, či časť nákladov spojených s udržiavaním databázy rady grófstva, ako aj všeobecné náklady spojené s časom, ktorý zamestnanci rady strávia uchovávaním tejto databázy, môžu byť zahrnuté do výpočtu požadovaných poplatkov.

Podľa Súdneho dvora sa článok 5 ods. 2 smernice 2003/4/ES má vykladať v tom zmysle, že poplatok uložený za poskytnutie osobitného typu informácií o životnom prostredí nemôže zahŕňať žiadnu časť nákladov vynaložených na udržiavanie databázy používanej na tieto účely orgánom verejnej moci, ale

¹⁶ Tento rozsudok bol uvedený vo Výročnej správe z roku 2015, s. 65.

môže zahŕňať všeobecné náklady pripadajúce na pracovný čas strávený zamestnancami tohto orgánu na zodpovedanie individuálnych žiadostí o informácie, primerane zohľadnené pri stanovení tohto poplatku, pod podmienkou, že celková výška uvedeného poplatku neprekročí primeranú sumu.

Z článku 5 ods. 1 smernice 2003/4/ES v spojení s článkom 3 ods. 5 písm. c) tejto smernice vyplýva, že v podstate len náklady nevyplyvajúce zo zriadenia a udržiavania registrov, zoznamov a zariadení na preštudovanie môžu patriť pod pojem poskytnutie informácií o životnom prostredí a iba na pokrytie týchto nákladov môžu vnútroštátne orgány vyžadovať zaplatenie poplatku na základe článku 5 ods. 2 smernice 2003/4/ES. Takéto náklady zahŕňajú nielen výdavky na poštovné a zhotovenie fotokópií, ale aj náklady spojené s časom, ktorý zamestnanci dotknutého orgánu verejnej moci strávili zodpovedaním individuálnych žiadostí o informácie, čo predstavuje najmä čas vyhľadávania dotknutých informácií a ich úpravu do požadovaného formátu. Okrem toho vzhľadom na použitie pojmu skutočné náklady v odôvodnení 18 smernice 2003/4/ES možno primerane zohľadnené všeobecné náklady v podstate zahrnúť do výpočtu poplatku stanoveného v článku 5 ods. 2 uvedenej smernice. Zahrnutie všeobecných nákladov do výpočtu tohto poplatku totiž zodpovedá bežnej účtovnej praxi. Tieto náklady však možno zahrnúť do výpočtu uvedeného poplatku len vtedy, ak ich možno priradiť k výdavku spojenému s poskytnutím informácií o životnom prostredí (body 34, 36, 39, 40, 45, bod 1 výroku).

Pokiaľ ide o druhú podmienku stanovenú v článku 5 ods. 2 smernice 2003/4/ES, podľa ktorej celková výška poplatku stanoveného v tomto ustanovení nesmie prekročiť primeranú sumu, je potrebné odmietnuť akýkoľvek výklad pojmu primeraná suma, ktorý by mohol pôsobiť odradzujúco na osoby snažiace sa získať informácie alebo obmedziť ich právo na prístup k týmto informáciám. Na účely posúdenia, či poplatok požadovaný podľa článku 5 ods. 2 smernice 2003/4/ES má odradzujúci účinok, treba zohľadniť tak hospodársku situáciu žiadateľa o informácie, ako aj všeobecný záujem na ochrane životného prostredia. Toto posúdenie sa teda nemôže týkať len hospodárskej situácie dotknutej osoby, ale musí vychádzať aj z objektívnej analýzy výšky tohto poplatku. Uvedený poplatok preto nemôže presiahnuť finančné možnosti dotknutej osoby ani sa v nijakom prípade nemôže zdať objektívne neprimeraný.

Navyše samotná skutočnosť, že poplatok nie je odradzujúci vzhľadom na hospodársku situáciu dotknutých osôb, neoslobodzuje verejný orgán od povinnosti zabezpečiť, aby sa uvedené poplatky nejavili verejnosti ako neprimerané, pokiaľ ide o všeobecný záujem spojený s ochranou životného prostredia (body 42 – 44).

VI. Právo na prístup k informáciám o životnom prostredí, ktorými disponujú európske inštitúcie

Rozsudok zo 14. novembra 2013, LPN a Fínsko/Komisia (C-514/11 P a C-605/11 P, EU:C:2013:738)

Liga para a Protecção da Natureza (ďalej len „LPN“) je mimovládnu organizáciou zameranou na ochranu životného prostredia. V roku 2003 podala na Európsku komisiu sťažnosť, v ktorej tvrdila, že projekt výstavby hrádze na rieke Sabor v Portugalsku porušuje smernicu Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín¹⁷. LPN následne v roku 2007 požiadala Komisiu o prístup k informáciám, ktoré sa týkali preskúmania jej sťažnosti, a o nahliadnutie do dokumentov. Komisia zamietla tieto žiadosti z dôvodu, že požadované dokumenty sa týkali konania,

¹⁷ Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 22.7.1992, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102).

ktoré nebolo skončené, a to na základe výnimky stanovenej v článku 4 ods. 2 tretej zarážke nariadenia (ES) č. 1049/2001, ktorá sa týka ochrany účelu inšpekcií, vyšetrovania a kontroly, ako aj na základe výnimky stanovenej v článku 6 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1367/2006, podľa ktorého s výnimkou vyšetrovaní, najmä tých, ktoré sa týkajú možného porušenia práva Spoločenstva, existuje „prevažujúci verejný záujem“ na zverejnení, ak sa požadované informácie týkajú emisií do životného prostredia.

Keďže Všeobecný súd zamietol žalobu o neplatnosť, ktorú podala LPN proti spornému rozhodnutiu¹⁸, LPN a Fínska republika podali proti tomuto rozsudku Všeobecného súdu odvolanie na Súdny dvor.

Súdny dvor pri tejto príležitosti rozhodol o otázke, či je opodstatnené uznať existenciu všeobecnej domnienky, podľa ktorej by za okolností danej veci zverejnenie dokumentov týkajúcich sa konania o nesplnení povinnosti mohlo ohroziť ochranu účelu vyšetrovania. Vzhľadom na to, že znenie, ako aj štruktúra prvej a druhej vety článku 6 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1367/2006 preukazujú vôľu normotvorcu vyňať konania o nesplnení povinnosti z pôsobnosti tohto ustanovenia ako celku, Súdny dvor dospel k záveru, že Všeobecný súd sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď sa domnieval, že článok 6 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1367/2006 nemá vplyv na preskúmanie, ktoré musí uskutočniť Komisia na základe nariadenia (ES) č. 1049/2001, pokiaľ sa žiadosť o prístup týka dokumentov, ktoré sa vzťahujú na konanie o nesplnení povinnosti v štádiu pred podaním žaloby (body 84 a 85).

Rozsudok z 23. novembra 2016, Komisia/Stichting Greenpeace Nederland a PAN Europe (C-673/13 P, EU:C:2016:889)

Stichting Greenpeace Nederland a Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) požiadali na základe nariadenia (ES) č. 1049/2001, ako aj nariadenia (ES) č. 1367/2006 Komisiu o prístup k viacerým dokumentom týkajúcim sa prvého povolenia na uvádzanie účinnej látky glyfozát na trh, ktoré bolo vydané na základe smernice Rady 91/414/EHS z 15. júla 1991 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh. Generálny tajomník Komisie povolil v roku 2011 prístup k návrhu hodnotiacej správy, ktorý vypracovala Spolková republika Nemecko, s výnimkou zväzku 4 tohto návrhu, ktorý nemecké orgány odmietli zverejniť. Generálny tajomník Komisie najmä usúdil, že nijaký prevažujúci verejný záujem v zmysle článku 6 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1367/2006 neodôvodňoval zverejnenie tohto dokumentu a zároveň že z konania, na základe ktorého bol glyfozát zapísaný do prílohy I smernice 91/414, vyplýva, že požiadavky stanovené nariadením (ES) č. 1367/2006 boli zohľadnené, pokiaľ ide o zverejnenie informácií o účinkoch tejto látky na životné prostredie, a preto musí mať ochrana záujmov výrobcov tejto látky prednosť.

Vzhľadom na to, že Všeobecný súd vyhovel žalobe o neplatnosť, ktorú proti tomuto rozhodnutiu podali Greenpeace Nederland a PAN Europe, najmä z dôvodu, že informácie, o ktorých zverejnenie sa žiadalo, sa týkali emisií do životného prostredia v zmysle článku 6 ods. 1 prvej vety nariadenia (ES) č. 1367/2006¹⁹, Európska komisia podala proti rozsudku Všeobecného súdu odvolanie na Súdny dvor.

Súdny dvor vo svojom rozsudku, ktorým bol zrušený napadnutý rozsudok, dospel k záveru, že pojem „informácie týkajúce sa emisií do životného prostredia“ v zmysle článku 6 ods. 1 prvej vety nariadenia (ES) č. 1367/2006 nemožno vykladať reštriktívne. Cieľom nariadenia (ES) č. 1049/2001, ako uvádzajú jeho odôvodnenie 4 a článok 1, je totiž priznať verejnosti čo najširšie právo na prístup k dokumentom inštitúcií. Rovnako je cieľom nariadenia (ES) č. 1367/2006, ako stanovuje jeho článok 1, dosiahnuť čo najširšiu možnú systematickú dostupnosť a šírenie informácií o životnom prostredí, ktoré majú k dispozícii inštitúcie a orgány Únie.

¹⁸ Rozsudok Všeobecného súdu z 9. septembra 2011, LPN/Komisia (T-29/08, EU:T:2011:448).

¹⁹ Rozsudok Všeobecného súdu z 8. októbra 2013, Stichting Greenpeace Nederland a PAN Europe/Komisia (T-545/11, EU:T:2013:523, bod 75).

Výnimky z tejto zásady, a to osobitne tie, ktoré sú stanovené v článku 4 nariadenia (ES) č. 1049/2001, majú byť totiž vykladané a uplatňované reštriktívne len v tom rozsahu, v akom sa odchyľujú od zásady čo najširšieho prístupu verejnosti k dokumentom. Potrebu takéhoto reštriktívneho výkladu okrem iného potvrdzuje aj odôvodnenie 15 nariadenia (ES) č. 1367/2006. Naopak, vytvorením domnienky, podľa ktorej sa predpokladá, že existuje verejný záujem na zverejnení prevažujúci nad obchodnými záujmami konkrétnej fyzickej alebo právnickej osoby v prípade, že sa majú zverejniť informácie týkajúce sa emisií do životného prostredia, s výnimkou tých, ktoré sa týkajú vyšetrovaní, takže ochrana uvedených obchodných záujmov nemôže brániť zverejneniu týchto informácií, sa článok 6 ods. 1 prvá veta nariadenia (ES) č. 1367/2006 nepochybne odkláňa od pravidla vyvažovania záujmov stanoveného v článku 4 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1049/2001. Uvedený článok 6 ods. 1 prvá veta však takto umožňuje konkrétne vykonanie zásady čo najširšieho prístupu k informáciám, ktoré uchovávajú inštitúcie a orgány Únie, takže reštriktívny výklad tohto ustanovenia by bol neodôvodnený (body 51 – 54).

Súdny dvor však na účely zrušenia uviedol, že tento pojem sa nemôže vzťahovať na ľubovoľnú informáciu, ktorá by mala akúkoľvek, hoci aj priamu väzbu s emisiami do životného prostredia. Ak by sa totiž uvedený pojem vykladal tak, že zahŕňa aj takéto informácie, v značnej miere by tým vyčerpil obsah pojmu „informácie o životnom prostredí“ v zmysle článku 2 ods. 1 písm. d) nariadenia (ES) č. 1367/2006. Takýto výklad by taktiež zbavil akéhokoľvek potrebného účinku možnosť, ktorú stanovuje článok 4 ods. 2 prvá zarážka nariadenia (ES) č. 1049/2001, a to možnosť inštitúcií odmietnuť zverejnenie informácií o životnom prostredí najmä z dôvodu, že by sa takým zverejnením zasiahlo do ochrany obchodných záujmov konkrétnej fyzickej alebo právnickej osoby, a ohrozil by rovnováhu, ktorú chcel normotvorca Únie zabezpečiť medzi cieľom transparentnosti a ochranou týchto záujmov. Predstavovalo by to tiež aj neprimeraný zásah do ochrany služobného tajomstva zaručeného článkom 339 ZFEÚ (bod 81).

Rozsudok z 13. júla 2017, Saint-Gobain Glass Deutschland/Komisia (C-60/15 P, EU:C:2017:540)

Saint-Gobain, spoločnosť pôsobiaca na celosvetovom trhu so sklom, ktorá prevádzkuje zariadenia patriace do pôsobnosti smernice 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, požiadala Komisiu na základe nariadenia (ES) č. 1049/2001 a nariadenia (ES) č. 1367/2006 o prístup k dokumentu, ktorý Spolková republika Nemecko poskytla Komisii v rámci postupu stanoveného v článku 15 ods. 1 rozhodnutia Komisie 2011/278/EÚ z 27. apríla 2011²⁰. Tento dokument obsahoval informácie týkajúce sa zariadení spoločnosti Saint-Gobain nachádzajúcich sa na nemeckom území.

Keďže požadované informácie pôvodne poskytla Spolková republika Nemecko, Komisia požiadala tento členský štát na základe článku 4 ods. 5 nariadenia (ES) č. 1049/2001 o vyjadrenie, pričom uvedený členský štát sa najskôr vyjadril proti zverejneniu týchto informácií. V nadväznosti na rozhodnutie nemeckých orgánov zverejniť niektoré informácie Komisia čiastočne sprístupnila požadované informácie, pričom vychádzala z článku 4 ods. 3 prvého pododseku nariadenia (ES) č. 1049/2001. Domnievala sa najmä, že úplné zverejnenie požadovaných informácií by vážne narušilo jej rozhodovací proces a dialóg medzi Komisiou a členskými štátmi. Okrem toho sa domnievala, že článok 6 nariadenia (ES) č. 1367/2006 neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by umožňovalo vylúčiť uplatnenie výnimky stanovenej v článku 4 ods. 3 prvom pododseku nariadenia (ES) č. 1049/2001, a konštatovala, že neexistuje žiadny prevažujúci verejný záujem v zmysle tohto článku, ktorý by odôvodňoval úplné zverejnenie požadovaných informácií, pričom podľa Komisie sú záujmy, ktoré uviedla žalobkyňa, čisto súkromnej povahy.

²⁰ Rozhodnutie Komisie 2011/278/EÚ z 27. apríla 2011, ktorým sa ustanovujú prechodné pravidlá harmonizácie bezodplatného pridelovania emisných kvót podľa článku 10a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES, platné v celej únii (Ú. v. EÚ L 130, 17.5.2011, s. 1).

Keďže Všeobecný súd zamietol žalobu o neplatnosť, ktorú Saint-Gobain podala proti uvedenému rozhodnutiu, podala táto spoločnosť na Súdny dvor odvolanie proti rozsudku Všeobecného súdu²¹.

Súdny dvor vo svojom rozsudku zrušil rozsudok Všeobecného súdu, ako aj sporné rozhodnutie Komisie po tom, čo konštatoval, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď článok 4 ods. 3 prvý pododsek nariadenia (ES) č. 1049/2001 nevykladal reštriktívne. V tejto súvislosti Súdny dvor najmä usúdil, že pojem „rozhodovací proces“, uvedený v tomto ustanovení, sa má vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje len na prijímanie rozhodnutia, a nie na celé správne konanie, ktoré viedlo k prijatiu tohto rozhodnutia. Povinnosť podať reštriktívny výklad okrem iného znamená, že jednoduchý odkaz na riziko negatívnych vplyvov a na možnosť, že dotknuté osoby by mohli ovplyvňovať konanie, nestačí na preukázanie toho, že zverejnenie interných dokumentov vážne ohrozí prebiehajúci rozhodovací proces (body 61, 63, 75 – 78).

Pokiaľ ide v tomto prípade o žiadosť o sprístupnenie informácií o životnom prostredí, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (ES) č. 1367/2006, ktorého článok 6 dopĺňa konkrétnejšie pravidlá k ustanoveniam nariadenia (ES) č. 1049/2001, Súdny dvor zdôraznil, že tento reštriktívny výklad článku 4 ods. 3 prvého pododseku nariadenia (ES) č. 1049/2001 sa uplatní aj vo vzťahu k účelu nariadenia (ES) č. 1367/2006, ktorým je uplatňovať ustanovenia Aarhuského dohovoru na inštitúcie a orgány Únie (body 65, 66, 78 – 81).

* * *

Rozsudky nachádzajúce sa v tomto súhrne sú indexované v Prehľade judikatúry v rubrike 4.23.

21 Rozsudok Všeobecného súdu z 11. decembra 2014, Saint-Gobain Glass Deutschland/Komisia (T-476/12, ECLI:EU:T:2014:1059).